

Сіроух Ірина Володимирівна
здобувач кафедри криміналістики,
судової медицини та психіатрії
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ТАКТИКА ОБШУКУ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ СТВОРЕННЯ АБО УТРИМАННЯ МІСЦЬ РОЗПУСТИ І ЗВІДНИЦТВА

Під час розслідування злочинів для виявлення необхідної інформації проводяться обшуки. Вони є обов'язковими слідчими (розшуковими) діями в тих випадках, коли злочинець не бажає давати показання, вступає в конфлікт з працівниками правоохоронних органів або не передбачає можливість проведення обшуків стосовно нього. Під час розслідування створення або утримання місць розпусти і звідництва, учинених організованими групами, обшук також не втрачає своєї актуальності. Відповідно до ч. 1 ст. 234 КПК України, «...обшук проводиться з метою виявлення та фіксації відомостей про обставини вчинення кримінального правопорушення, відшукування знаряддя кримінального правопорушення або майна, яке було здобуте у результаті його вчинення, а також встановлення місцезнаходження розшукуваних осіб».

Обшук складається з 3-х етапів: підготовчого, робочого та заключного. Підготовка до обшуку повинна включати: 1) вивчення матеріалів справи; збирання орієнтуючої інформації про особу злочинця, а також членів його сім'ї та знайомих; усі епізоди злочинної діяльності; місця обшуків; знаряддя злочину і предмети, що здобуті злочинним шляхом і підлягають відшукуванню; 2) аналіз і оцінка зібраної інформації та слідчої ситуації, що склалася на певному етапі розслідування, до ухвалення рішення про проведення обшуку; 3) прийняття рішення про проведення обшуку; визначення часу; 4) створення оптимальних умов для проведення обшуку; 5) підготовка необхідних науково-технічних і транспортних засобів; 6) вирішення питання про застосування службово-розшукового собаки; 7) добір необхідних учасників обшуку; 8) визначення способу фіксації ходу обшуку; 9) розробка заходів, що передбачають дії учасників обшуку у випадках виникнення непередбачуваних ситуацій; 10) забезпечення безпеки учасників слідчої дії; складання плану; 11) проведення інструктажу серед учасників обшуку.

Під час проведення обшуку при розслідуванні створення або утримання місць розпусти і звідництва, учинених організованими групами, можуть бути виявлені такі об'єкти:

1. Об'єкти, що доводять факт вчинення злочинних дій:
 - документи, які містять відомості про клієнтів, час і місце їх відпочинку;
 - документи, які містять відомості про повій, час і місце їх спілкування зі звідником;
 - мобільні телефони, де міститься адресна книга (прізвища і адреси по-вій, клієнтів, дані про організатора злочину);

– ноутбуки, де може міститися інформація про злочинну діяльність групи та її членів;

– візитки і буклети, що розповсюджуються у клубах чи автошляхах для наповнення клієнтури.

2. Об'єкти, що характеризують особу:

– характеристики з місць роботи;

– медичні довідки;

– довідки про звільнення з місць позбавлення волі.

3. Об'єкти, що пояснюють характер взаємовідносин особи з іншими членами злочинного угруповання, пов'язаними та клієнтами:

– записи про діяльність місць звідництва, прибуття повій;

– листи з перепискою з іншими членами злочинного угруповання.

4. Об'єкти, що вказують на можливе місце знаходження підозрюваного, який переховується:

– адреси знайомих та родичів;

– особисті листи;

– інформація з мобільних телефонів, комп'ютерів та ноутбуків;

– бари, кафе, де збираються члени злочинного угруповання;

5. Об'єкти, що свідчать про вчинення особою інших кримінальних правопорушень:

– наркотичні речовини та прекурсори;

– холодна та вогнепальна зброя;

– відмички, фомки.

При розслідуванні створення або утримання місць розпусти і звідництва, учинених організованими групами, обшуки необхідно проводити негайно після встановлення підозрюваного.

Слідчим обирається відповідна тактика обшуку залежно від конкретної слідчої ситуації. Вона буде відбиватися в певній системі тактичних прийомів. Респонденти зазначили, що у 79 % випадків обшуки при розслідуванні досліджуваної категорії кримінальних проваджень проводилися у конфліктних ситуаціях. Це пояснюється як примусовим характером цієї слідчої (розшукової) дії, так і характеристикою особи звідника як схильного до протидії розслідуванню. Зазначена ситуація, у свою чергу, викликає необхідність застосування ряду тактичних прийомів.

Зокрема, слідчий під час обшуку повинен прагнути встановити психологічний контакт з обшукуваним. Це дозволить слідчому підтримувати контакт з особою і надасть змогу встановити її обізнаність щодо знаходження об'єктів пошуку та проведення слідчої (розшукової) дії в цілому.

Слідчий на початку обшуку повинен запропонувати особі видати предмети пошуку. Але видача цих предметів не зумовлює припинення проведення досліджуваної слідчої (розшукової) дії. Це пояснюється різними аспектами. Зокрема, можливі ситуації, за яких працівник правоохоронних органів не знає про окремі епізоди злочинної діяльності обшукуваного. В той же час докази їх скоєння можуть знаходитися у приміщенні. Дослідження матеріалів кримінальних проваджень дало змогу з'ясувати, що у 6 % випадків у результаті обшуку, крім речей, що були об'єктами пошуку, виявлялися докази, що

свідчили про участь особи у вчиненні інших кримінально караних діянь.

Правильне й своєчасне проведення обшуків при розслідуванні створення або утримання місць розпусти і звідництва, учинених організованими групами, дозволяє виявити речові докази, що забезпечать притягнення до відповідальності правопорушників. У свою чергу, ефективність проведення досліджуваної слідчої (розшукової) дії буде залежати від ретельно проведеного підготовчого етапу, а також правильного та послідовного застосування тактичних прийомів.

Сорока Ірина Вікторівна
здобувач кафедри криміналістики
та судової медицини Національної
академії внутрішніх справ

ТАКТИКА ДОПИТУ ПІДОЗРЮВАНИХ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ КРАДІЖОК МАЙНА ГРОМАДЯН, УЧИНЕНИХ НЕПОВНОЛІТНІМИ

Важливе місце у тактиці допиту займають організаційно-підготовчі заходи до його проведення. Своєчасна, ретельна й всебічна підготовка до допиту є необхідною умовою отримання найбільш повних та об'єктивних показань, що сприяє досягненню тактичної мети слідчої (розшукової) дії. Відсутність планування або неналежна підготовка до допиту призводить до поверховості та безрезультатності його проведення. У науковій літературі вчені по-різному підходять до підготовчих заходів з проведення допиту.

Так, на думку однієї групи вчених (С.Ю. Якушин, С.С. Чернявський), підготовка до допиту повинна складатися з таких заходів: вивчення матеріалів кримінального провадження; підготовка спеціальних питань; вивчення особи допитуваного; складання плану допиту [1, с. 80; 2, с. 532].

Друга група вчених (Р.С. Белкін, В.П. Лавров, І.М. Лузгін, Ю.Г. Корухов) вважає, що підготовка до допиту повинна вміщувати такі заходи: збирання вихідних даних, що стосуються предмета допиту; визначення кола осіб, які підлягають допиту; вивчення особи допитуваного; встановлення способу виклику на допит; підготовка місця допиту; визначення технічного забезпечення допиту; складання плану слідчої (розшукової) дії [3, с. 99; 4, с. 160].

М.І. Скригонюк додає такі заходи: визначення часу допиту; створення необхідної психологічної і матеріально-речової обстановки для допиту; поглиблене вивчення спеціальних проблем, які можуть виникнути в процесі допиту, та визначення кола його учасників [5, с. 160].

А.В. Хірсін виділяє такі заходи щодо підготовки до допиту: ретельна підготовка до проведення слідчої (розшукової) дії; виявлення спроб протидіяти слідству і негайна їх нейтралізація; недопущення інформаційних контактів між затриманими; проведення розвідувальної бесіди перед допитом; проведення негайних допитів на місці затримання злочинців; диференціація допитуваних залежно від наявної у слідчого доказової бази на кожного із допиту-